

Hvordan er stillingen i øjeblikket? USA og Storbritannien har foreslået en overenskomst om øjeblikkeligt forbud mod alle prøver i atmosfæren, under vandet og i det ydre rum. Sovjetunionen ønsker, at en sådan overenskomst også skal omfatte underjordiske prøver, men har afvist alle forslag om international kontrol med forsøg af sidstnævnte kategori. Vestmagterne insisterer på, at et system til konstatering af underjordiske prøver er nødvendigt. Vestmagterne er gået meget vidt for at bygge bro over den snævre kløft. Det fremgår af det fremlagte amerikansk-britiske resolutionsforslag, at de to lande kan acceptere de 8 uforpligtede nationers memorandum af 16. april 1962 som grundlag for forhandlinger. Jeg må tilstå, at jeg følte den af den britiske repræsentant i en tale den 17. oktober forlangte kontrol som virkelig et minimum. Det drejer sig om en kontrol, som ikke skal udøves, når det passer Storbritannien eller USA, men kun når en forsamling af højt kvalificerede internationale videnskabsmænd erklærer, at de er ude af stand til at identificere en eksplosion. Jeg forstår, at Storbritannien og De Forenede Stater var villige til at gå endnu videre: at inspektionen ikke skal foretages i tilfælde af enhver uidentificeret eksplosion, men kun i eet tilfælde af hver fem. At vige tilbage for et sådant minimum af inspektion, ville det ikke være at gå for vidt i frygt og mistænksomhed? Vi har med stor interesse lyttet til den henstilling, som Østrig fremkom med i mødet den 11. oktober, og som går ud på, at de pågældende parter seismologer mødes for så snart som muligt at udfinde en metode til konstatering af, hvorvidt underjordiske begivenheder, der giver sig udslag på seismiske måleapparater, er forårsaget af jordskælv eller af atomprøvesprængninger. Vi siger, at alle

må løbe en risiko. Der vil altid forblive en risiko. På den ene side den minimale risiko, at en eller anden atomeksplosion ikke opdages; og på den anden side den minimale risiko, og jeg tror ikke engang, at den virkelig vil være der, at en inspektion eventuelt afslører andre ting, som en stat måtte ønske at holde skjult. Men er dette ikke meget små risici sammenlignet med den ene umådelige, forfærdelige: risikoen for vor planets udslettelse?

Skulle Sovjetunionen ikke desto mindre, hvad jeg virkelig nægter at tro, modsætte sig at løbe den risiko, så vil der stadig være en anden udvej — en udvej som de vestlige magter også har foreslået. Hvorfor ikke begynde fra den nuværende tingenes tilstand? Hvorfor ikke acceptere tilbudet om at forbyde prøver i atmosfæren, under vandet og i det ydre rum. Dette er de prøver, som fremkalder radioaktivt nedfald. Og lad så komitéen i Genève fortsætte sit arbejde og, hvad vi oprigtigt håber, snart nå et resultat med hensyn til at forbyde alle prøver for bestandigt. Vi anerkender de uforpligtede landes arbejde, men Danmark må opfordre de 32 nationer til at søge frem til et resolutionsforslag, der er noget mere afbalanceret end det nu foreliggende, et forslag, som både de vestlige og de østlige atommagter kan stemme for. Dette er det afgørende, og i hvert fald må det være et forslag, som ingen af parterne direkte må modsætte sig. Vi retter en opfordring til de 32 lande og til den store verdensmagt, Sovjetunionen, om ikke vedblivende at nære en frygt, som oprindelig måske kan have været historisk begrundet, men som i hvert fald idag er overdreven. Verdens øjne hviler på De Forenede Nationer. Lad os leve op til vort store og alvorlige ansvar.